

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

**Бунь Вікторія Вікторівна
Мотрен Святослав Миколайович**

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

“ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ (II ЧАСТИНА)”

для студентів першого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки

Протокол №12 від 28. 06. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету

Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни.....	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	6
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни.....	7
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	9
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	11
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	20
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	21
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам	22
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену).....	23

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	<u>Галузь знань</u> 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна
	<u>Спеціальність</u> 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 150		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5,4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	32 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		32 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		86 год.
		<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>
<i>Вид контролю: екзамен</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни навчальної дисципліни

Навчальний курс „Історія політичних вчень (II частина)” є нормативною дисципліною студентів-бакалаврів спеціальності “Політологія”. Вона викладається у 2 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс спрямовано на оволодіння фактологічним наповненням визначених програмою текстів з тим, аби досконало знати основну проблематику історії політичних вчень, бути здатним розрізняти, порівнювати та інтерпретувати множини поглядів представників історії політичної думки

Логіка вивчення курсу передбачає опрацювання студентами низки першоджерел, а також опанування змістовими положеннями з певного переліку критичної літератури, у результаті чого вони повинні вміти оцінювати контекст, в якому генерувалися ідеї, та зі зворотної перспективи – аналізувати механізм творення історично-соціальної реальності внаслідок домінування тих чи інших ідей.

Навчальну дисципліну «Історія політичних вчень (II частина)» студенти вивчатимуть у другому семестрі першого року навчання.

Мета: на основі вивчення оригінальних текстів та текстів інтерпретаційних, виробити ґрунтовне розуміння змісту авторських концепцій представників політичної думки епох Відродження, Нового Часу та Просвітництва, з’ясувати причини її формування та принципи розвитку у різних аспектах.

Завдання:

- виокремлення і аналіз соціально-політичних та історичних детермінант формування політичної думки визначеного періоду;
- розгляд змістової частини множини політичних концепцій XIV – початку XIX століття;
- виявлення закономірностей становлення та історичної трансформації основних політичних інститутів епох, які вивчатимемо;
- екстраполяція на сучасний політичний процес принципів і механізмів функціонування та зміни системи політичних відносин в окреслений період;
- визначення політичних, правових, економічних, культурно-духовних вимірів буття людини, відстеження їх взаємопроникнення та взаємозалежності;
- оволодіння базовим категоріально-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом політичної науки;
- застосування критичного мислення, раціональної аргументації, аналізу та синтезу; вільне орієнтування у предметній ділянці та базовій специфіці цього сегменту знання.

Після успішного завершення курсу студент набуде:

• Спеціальних компетентностей:

- Здатність застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання:

- Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
- Вміти застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Виникнення і розквіт грецької цивілізації.	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Могутність давнього Риму. Католицький синтез.	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Ідейні витоки культури Відродження. Специфіка політико-правових учень цієї епохи.	10	2	2	-	-	6
Тема 4. Прагматичний реалізм Н. Макіавеллі.	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Проблематика політико-правових учень Європи в часи ранніх революцій. Соціально-історичний контекст та інтелектуальна основа.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Причини (пере) започаткування утопічного жанру в європейській політичній літературі.	10	2	2	-	-	6
Тема 7. Криза феодального ладу та пошук нових форм суспільно-політичних відносин.	10	2	2	-	-	6
Тема 8. Сутність та проблемність політичного розвитку напередодні Великої Французької революції.	10	2	2			6
Тема 9. Кульмінація просвітницьких політико-правових уявлень.	14	4	4			6
Тема 10. Спільне і відмінне у політичних ідеологіях періоду Великої французької революції.	10	2	2	-	-	6
Тема 11. Консерватизм: філософський аспект ідеологічного протиставлення лібералізму.	10	2	2			6
Тема 12. Об'єктивні та суб'єктивні чинники виникнення німецької класичної політичної філософії.	10	2	2			6
Тема 13. Спільне та особливе в політичних поглядах І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.	10	2	2			6
Тема 14. Особливості розвитку соціально-політичної думки Західної Європи у XIX столітті.	16	4	4			8
Разом – Змістовний модуль 1	150	32	32	-	-	86
РАЗОМ	150	32	32	-	-	86

4. Основна та додаткова література

Для засвоєння матеріалу дисципліни необхідно опрацювання таких джерел та літератури:

- **Основна:**

- **Тема 1.**

1. Бертран Рассел. Історія західної філософії. – К., 1995
- 1) Розділ I. Виникнення грецької цивілізації + Розділ II. Мілетська школа
- 2) Розділ XI. Сократ + Розділ XII. Вплив Спарти + Розділ XIII. Джерела поглядів Платона + Розділ XIV. Утопія Платона +
Розділ XV. Теорія ідей + Розділ XVI. Теорія безсмертя у Платона + Розділ VII. Космогонія Платона
- 3) Розділ XX. Політика Арістотеля + Розділ XXIV. Рання грецька математика і астрономія
- 4) Розділ XXV. Елліністичний світ + Розділ XXVI. Кініки і скептики + Розділ XXVII. Епікурейці +
Розділ XXVIII. Стоїцизм
2. «Секрети укладу античних міст – Афіни» ("Building the Ancient Cities – Athens") (док. фільм)
3. **Секрети укладу античних міст – Рим** ("Building the Ancient Cities – Roma") (док. фільм)
4. Розквіт давніх цивілізацій. **Як греки змінили світ?** (док. фільм)
5. Розквіт давніх цивілізацій. **Як римляни змінили світ?** (док. фільм)
6. «Агора» (Агога) Алехандро Аменабара, 2009 (худ. фільм)
7. «Ім'я троянди» (The Name of the Rose) Жана-Жака Анно, 1986 (худ. фільм)
8. «Лікар – учень Авіцени» (The Physician) Філіпа Штьольця, 2013 (худ. фільм)
9. «Венеціанський купець» (The Merchant of Venice) Майкла Редфорда, 2004 (худ. фільм)
10. Чотирисерійний цикл **"Рим: перша наддержава"** (док. фільм)
11. "Юлій Цезар без прикрас" (док. фільм)
12. «Знайомство з давнім Римом» (док. фільм)
13. "Розквіт давніх цивілізацій. Великі народи". 2 сезон. 1 серія – **Карфаген** (док. фільм)
14. Еразм Роттердамський. *Похвала глупоті*
15. Ніколо Макіавеллі. *Державець*
16. Ніколо Макіавеллі. *Роздуми про першу декаду Тіта Лівія*
17. Документальний фільм "Араби" / Розквіт давніх цивілізацій. Великі народи, 3 частина
18. Документальний фільм «Історія Європи» / Досягнення і винагороди, 4 серія
19. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. Історія політичної думки / Макіавеллі. – К., 1997. – 838 с.
20. Томас Гоббс. *Левіафан*
21. Джон Локк. *Два трактати про правління*
22. Томазо Кампанелла. *Місто Сонця*
23. Томас Мор. *Утопія*
24. Євген Ланюк. *Політика і мистецтво / Розум як ідея зв'язку політики і мистецтва в «Еру Розуму»*
25. Альберт Манфред. *Наполеон Бонапарт / Під знаменом ідей Просвітництва*
26. Шарль Луї Монтеск'є. *Про дух законів*
27. Елізабет Бадентер, Робер Бадентер. *Кондорсе. Інтелектуал у політиці*. – К.: Юніверс, 2008. – 568 с. (Життєписи)
28. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. *Історія політичної думки / Франція: занепад природного права*. – К., 1997. – 838 с.
29. Федір Кирилюк. *Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби / Політичні вчення доби Великої французької революції*: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.
30. *Теорія консерватизму Едмунда Берка (першоджерело)*
31. Анатолій Романюк. *Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини XX – початку XXI ст. / Політична доктрина консерватизму*: навч. посіб. / А. С. Романюк. – К.: Знання, 2011. – 255 с.
32. Ліон Фейхтвангер. *Гойя або тяжкий шлях пізнання*. Частина 3. Передмова

33. Бертран Рассел. Історія західної філософії / Від Руссо до наших днів
34. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. Історія політичної думки / Гегель: діалектика й націоналізм. – К., 1997. – 838 с.
35. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. Історія політичної думки. – К., 1997. – 838 с.
36. Геній сучасного світу: Карл Маркс (док. фільм)
37. Дзеркало історії. Хроніка надій та ілюзій. Якість (док. фільм)
38. Історія Європи. 5 серія. Епоха революцій (док. фільм)
39. Історія Європи. 6 серія. Співвідношення сил (док. фільм)
40. Анатолій Романюк. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. / Політичні доктрини комунізму: навч. посіб. / А. С. Романюк. – К.: Знання, 2011. – 255 с.
41. Федір Булгаков. Із суспільного та літературного життя Заходу / Фрідріх Ніцше
42. Документальний фільм "Генії сучасного світу: Фрідріх Ніцше"

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Виникнення і розквіт грецької цивілізації.

Ідейні витоки та практичні передумови розвитку елліністичної культури. Класичний період Античності. Золота доба Афін та інших грецьких міст-держав. Феномен античного полісу. Еллінізм. Значення античної спадщини для сучасності

Основні поняття: Античність, філософія, поліс, політика, демократія, метод Сократа, еллінізм, стоїцизм, скептицизм, епікурейство.

Тема 2. Могутність давнього Риму. Католицький синтез.

Піднесення, зоряний час, занепад Римської держави. Характеристика епохи Середньовіччя. Призначення філософії: чим філософський світогляд відрізняється від релігійного. Зміст філософської рефлексії: чому філософи постають водночас причинами і наслідками певного історичного контексту. Авторитет традиції та одкровення: як позначається на розвитку філософії догматичне мислення.

Основні поняття: Pax Romana, Середньовіччя, традиція, одкровення, догма, християнство, католицький синтез, авторитет, ідеалізм.

Тема 3. Ідейні витоки культури Відродження. Специфіка політико-правових учень цієї епохи.

Відродження – Новий Час: *історична реальність* чи винахід-постановка (*теоретичний конструкт*) історіографії 19 ст. Проблема *гуманізму* у політико-правових концепціях мислителів доби Реформації. *Сократичне* мислення vs. *платонічне*: зміст протиставлення.

Основні поняття: Відродження, Новий Час, гуманізм, Реформація, контрреформація, реалізм в політиці.

Тема 4. Прагматичний реалізм Н. Макіавеллі.

Сутність політики, проблема політичної влади та відносин у поглядах Н. Макіавеллі. *Засоби і мета* політичної діяльності, відповідно до концепції Н. Макіавеллі. Феномен «макіавеллізму».

Основні поняття: влада, політика, еліта, подвійні стандарти, макіавеллізм, авторитарність.

Тема 5. Проблематика політико-правових учень Європи в часи ранніх революцій.

Соціально-історичний контекст та інтелектуальна основа.

Політичні погляди Ф. Бекона. Політико-правова концепція Т. Гоббса, за працею «Левіафан». Теорії держави та влади у Дж. Локка. Логіка емпіричного і нормативного аналізу.

Основні поняття: освічений абсолютизм, утопія, природний стан, природні права, суспільний договір, війна всіх проти всіх, Левіафан, лібералізм.

Тема 6. Причини (пере) започаткування утопічного жанру в європейській політичній літературі.

Т. Мор та його «Утопія». Політична доктрина Т. Кампанелли, за твором «Місто Сонця». Свобода індивіда та питання державного суверенітету в теоріях утопістів.

Основні поняття: утопізм, тоталітаризм, свобода, державний суверенітет, великі географічні відкриття, вестернізація, модернізація, імперіалізм.

Тема 7. Криза феодального ладу та пошук нових форм суспільно-політичних відносин.

Світогляд *раціоналізму* – характеристика, значення для європейської культури. Головні інтенції мислителів та діячів доби Просвітництва як «Ери Розуму». Особливості становлення та розвитку просвітницьких теорій у Франції, Англії та Німеччині.

Основні поняття: раціоналізм, Просвітництво, дискурс, війна, мир, status-quo, феодалізм, капіталістичні відносини.

Тема 8. Сутність та проблемність політичного розвитку напередодні Великої Французької революції.

Політична теорія Ш. Л. Монтеск'є. Політичні погляди Ж. Ж. Руссо: теорія «народного суверенітету» і поняття «соціального організму» (*демократія vs. тоталітаризм*).

Основні поняття: абсолютна монархія, конституціоналізм, еволюція, революція, народний суверенітет, невідчужувані права, промислова революція, романтизм.

Тема 9. Кульмінація просвітницьких політико-правових уявлень.

Індивідуалістські течії XVIII ст. Зміст відносин за лінією «індивід – держава» у трактуванні мислителів індивідуалістів XVIII ст. Індивідуалізм та Французька революція.

Основні поняття: індивідуалізм, поліцейська держава, деспотизм, конституційна монархія, республіка, егалітаризм.

Тема 10. Спільне і відмінне у політичних ідеологіях періоду Великої французької революції.

Концептуальні засади політичного вчення Ж.-А. де Кондорсе. Концептуальні засади теорії консерватизму Едмунда Берка. Реакційно-автократичний консерватизм Жозефа-Марі де Местра і Луї-Габрієля де Бональда.

Основні поняття: лібералізм, соціалізм, консерватизм, реакція, політичний спектр, ідеологія.

Тема 11. Консерватизм: філософський аспект ідеологічного протиставлення лібералізму.

Розуміння сутності влади і призначення політики у мислителів-лібералів (*поміrkовані і радикальні тлумачення*). Політична реакція проти принципу індивідуалізму. Філософська позиція Ф. Ніцше. Джерело волі до влади, феномен надлюдини.

Основні поняття: звичай, традиція, трансформація, інститут, реформи, ніцшеанство, надлюдина, провіденціалізм, соціалізація.

Тема 12. Об'єктивні та суб'єктивні чинники виникнення німецької класичної політичної філософії.

Романтичний протест проти перетворювальних віянь Просвітництва. Політичний зміст категоричного імперативу І. Канта. Політичний аспект вчення Г. В. Ф. Гегеля про абсолютну ідею та абсолютний дух.

Основні поняття: об'єктивність, суб'єктивізм, абсолютний дух, категоричний імператив, кантіанство, гегельянство, вічний мир

Тема 13. Спільне та особливе в політичних поглядах І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.

І. Кант про взаємодію держави і права. Кантівська теорія громадянського суспільства. Специфічність гегелівського вчення про право та громадянське суспільство.

Основні поняття: держава, право, громадянське суспільство, мораль, трансцендентність, діалектика.

Тема 14. Особливості розвитку соціально-політичної думки Західної Європи у XIX столітті.

Маркс і діалектичний матеріалізм. Філософія комунізму як переглянутий різновид марксизму. Плюралізм альтернативних світоглядних концепцій.

Основні поняття: капіталізм, матеріалізм, націоналізм, буржуазія, комунізм, провінційність, глобалізація.

6. Теми та зміст семінарських занять навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1

Тема 1. Виникнення і розквіт грецької цивілізації.

(2 год.)

1. Ідейні витоки та практичні передумови розвитку елліністичної культури.
2. Класичний період Античності. Золота доба Афін та інших грецьких міст-держав.
3. Феномен античного полісу.
4. Еллінізм. Значення античної спадщини для сучасності

Основні поняття: Античність, філософія, поліс, політика, демократія, метод Сократа, еллінізм, стоїцизм, скептицизм, епікурейство.

Література

Бертран Рассел. *Історія західної філософії*. – К., 1995

1) Розділ I. **Виникнення грецької цивілізації**

<http://litopys.org.ua/russel/rus03.htm>

2) Розділ XI. **Сократ** + Розділ XII. **Вплив Спарты** + Розділ XIII. **Джерела поглядів Платона** + Розділ XIV. **Утопія Платона** + Розділ XV. **Теорія ідей** + Розділ XVI. Теорія безсмертя у Платона + Розділ VII. Космогонія Платона

<http://litopys.org.ua/russel/rus04.htm>

3) Розділ XX. **Політика Арістотеля** + Розділ XXIV. **Рання грецька математика і астрономія**

<http://litopys.org.ua/russel/rus05.htm>

4) Розділ XXV. **Елліністичний світ** + Розділ XXVI. **Кініки і скептики** + Розділ XXVII. Епікурейці + Розділ XXVIII. **Стоїцизм**

<http://litopys.org.ua/russel/rus06.htm>

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ФІЛЬМИ:

1) «Секрети укладу античних міст – Афіни» ("Building the Ancient Cities – Athens")

http://seasonvar.ru/serial-16385-Sekrety_ustrojstva_antichnyh_gorodov.html (рос.)

<https://www.youtube.com/watch?v=VelFkGje-Tw> (англ.)

2) «Секрети укладу античних міст – Рим» ("Building the Ancient Cities – Roma")

http://seasonvar.ru/serial-16385-Sekrety_ustrojstva_antichnyh_gorodov.html

https://www.youtube.com/watch?v=q6BnHkciV_Y (англ.)

АБО

1) Розквіт давніх цивілізацій. **Як греки змінили світ?**

<https://www.youtube.com/watch?v=IJeWNO-j4RI&list=PLbP6gnmFYfuWvGB3vAi9Ahj3tNTcZdMT6>

2) Розквіт давніх цивілізацій. **Як римляни змінили світ?**

https://www.youtube.com/watch?v=LS_MyNY6mNk&list=PLbP6gnmFYfuWvGB3vAi9Ahj3tNTcZdMT6&index=2

Тема 2. Могутність давнього Риму. Католицький синтез.

(2 год.)

1. Піднесення, зоряний час, занепад Римської держави.
2. Характеристика епохи Середньовіччя.
3. Призначення філософії: чим філософський світогляд відрізняється від релігійного*.
4. Зміст філософської рефлексії: чому філософи постають водночас причинами і наслідками певного історичного контексту*.
5. Авторитет традиції та одкровення: як позначається на розвитку філософії догматичне мислення*

Основні поняття: Pax Romana, Середньовіччя, традиція, одкровення, догма, християнство, католицький синтез, авторитет, ідеалізм.

Література

1) Розділ XXIX. **Римська імперія і її культура**

<http://litopys.org.ua/russel/rus06.htm>

2) Книга друга. **КАТОЛИЦЬКА ФІЛОСОФІЯ**. *Вступ* + Розділ I. Розвиток релігії в юдеїв + Розділ II. **Християнство в перших чотирьох сторіччях** + Розділ III. **Три вчителі церкви** + Розділ IV. Філософія й теологія св. Августина + Розділ V. **П'яте й шосте сторіччя** + Розділ VI. Св. Бенедикт і Григорій Великий

<http://litopys.org.ua/russel/rus07.htm>

3) Розділ VII. Папство в темних сторіччях + Розділ IX. Церковна реформа в одинадцятому сторіччі + Розділ X. Мусульманська культура і філософія + Розділ XI. Дванадцять сторіччя + Розділ XII. Тринадцять сторіччя + Розділ XIII. Святий Тома Аквінський + Розділ XV. Занепад папства
<http://litopys.org.ua/russel/rus08.htm>

* Інформація до цих питань у презентаціях

https://drive.google.com/file/d/1Y80_s6KdkiTeOBp0PjyJPAybJxGml7tc/view?usp=sharing

<https://drive.google.com/file/d/1ug8CU9isN1k4R1VgJeTxSpIGM92msuFC/view?usp=sharing>

1) Чотирисерійний цикл "**Рим: перша наддержжава**" !!!!!!!!!!!!!!!

Серія 1. Про заснування міста

<https://www.youtube.com/watch?v=jodb038XUJo>

Серія 2. Про суперництво з Карфагеном

<https://www.youtube.com/watch?v=BEZVC9Fohaw>

Серія 3. Про становлення наддержави

<https://www.youtube.com/watch?v=HQ-RjymEf4M>

Серія 4. Про тріумвірат і перехід від республіки до імперії

<https://www.youtube.com/watch?v=Tj9PGnaJPcs>

2) "**Вісім днів, що створили Рим**"

Ганібал і Сципійон

<https://www.youtube.com/watch?v=djkMSLUD9T4&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj>

Спартак

<https://www.youtube.com/watch?v=mYI23hkQrIU&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=2>

Цезар

!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

<https://www.youtube.com/watch?v=kif6aBIIUM0&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=3>

Август !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

<https://www.youtube.com/watch?v=6aH2vHRfNW4&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=4>

Повстання у Британії

<https://www.youtube.com/watch?v=szCXPaNapTw&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=5>

Нерон

<https://www.youtube.com/watch?v=zAqiwuDwIbA&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=8>

Колізей

https://www.youtube.com/watch?v=ae33bmPIJ_w&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=6

Костянтин

<https://www.youtube.com/watch?v=OB-l8cKTtQw&list=PLG6suRAER-UyiiRTGD-Do3UK1987zXbFj&index=7>

3) "**Юлій Цезар без прикрас**" (за бажанням)

<http://www.bobina.tv/yuliy-tsezar-bez-prikras/>

4) "**Знайомство з давнім Римом**" (за бажанням)

http://seasonvar.ru/serial-13886-Bezgranichnaya_Rimskaya_imperiya_s_Meri_Bird.html (1 серія)

http://seasonvar.ru/serial-13886-Bezgranichnaya_Rimskaya_imperiya_s_Meri_Bird.html (2 серія)

http://seasonvar.ru/serial-13886-Bezgranichnaya_Rimskaya_imperiya_s_Meri_Bird.html (3 серія)

http://seasonvar.ru/serial-13886-Bezgranichnaya_Rimskaya_imperiya_s_Meri_Bird.html (остання)

Тема 3. Ідейні витoki культури Відродження. Специфіка політико-правових учень цієї епохи.

(2 год.)

1. Відродження – Новий Час: *історична реальність* чи винахід-постановка (*теоретичний конструкт*) історіографії 19 ст.
2. Проблема *гуманізму* у політико-правових концепціях мислителів доби Реформації.
3. *Сократичне* мислення vs. *платонічне*: зміст протиставлення.

Основні поняття: Відродження, Новий Час, гуманізм, Реформація, контрреформація, реалізм в політиці.

Література

1. Бертран Рассел. Мудрість заходу / Виникнення сучасної філософії
<https://drive.google.com/open?id=1T-RGY3DpZhlLDCk5JVsbTp4ZV0sw1Mpg>
2. Джованні Реале, Даріо Антісері. Західна філософія від витоків до наших днів. Том 3. Від Відродження до Канта / Думка епохи гуманізму та Відродження і її основні характеристики
<https://drive.google.com/open?id=15nhup9eyoIDjlxmfg8m-w90nwA5aG88O>
3. Еразм Роттердамський. *Похвала глупоті (достатньо лише ознайомитись)*
<https://ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3963>
4. Документальний фільм «Історія Європи» / Досягнення і винагороди, 4 серія
<https://www.youtube.com/watch?v=6GnWX-ajQSc>

Тема 4. Прагматичний реалізм Н. Макіавеллі.

(2 год.)

1. *Сутність політики*, проблема політичної влади та відносин у поглядах Н. Макіавеллі.
 2. *Засоби і мета* політичної діяльності, відповідно до концепції Н. Макіавеллі.
 3. Феномен «макіавеллізму».
- Основні поняття:* влада, політика, еліта, подвійні стандарти, макіавеллізм, авторитарність.

Література

1. Ніколо Макіавеллі. Державець
<https://drive.google.com/open?id=1ERfRv1PYkHOQkjmMitFmIKGf7OXLjYF>
2. Ніколо Макіавеллі. Роздуми про першу декаду Тіта Лівія
https://drive.google.com/open?id=1mgLhsOvtJA6-CJ0NfO_A8ezcDCfCIZyU
3. Документальний фільм "Араби" / Розквіт давніх цивілізацій. Великі народи, 3 частина
<https://www.youtube.com/watch?v=5nXRVca8s1Y>
4. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. Історія політичної думки / Макіавеллі. – К., 1997. – 838 с.
https://drive.google.com/open?id=1vytGAfw_WmcyjjGgPxBXUv6AWVEK080

- 1) «**Агора**» (Agora) Алехандро Аменабара, 2009 !!!
<https://uakino.club/films/romantic/3199-agora.html>
- 2) «**Ім'я троянди**» (The Name of the Rose) Жана-Жака Анно, 1986
<https://uafilm.tv/1314-imya-troyandy.html>
- 3) «**Лікар – учень Авіценни**» (The Physician) Філіпа Штільця, 2013
https://uakino.club/films/genre_adventure/5201-lkar-uchen-avcenni.html

За бажанням:

"Розквіт давніх цивілізацій" II сезон

"Розквіт давніх цивілізацій. Великі народи - Карфаген"

<https://www.youtube.com/watch?v=s4f-rIwC2gl&list=PLbP6gnmFYfuWvGB3vAi9Ahj3tNTcZdMT6&index=4>

"Розквіт давніх цивілізацій. Великі народи - Германські племена"

<https://www.youtube.com/watch?v=y21pcMk9yTA&list=PLbP6gnmFYfuWvGB3vAi9Ahj3tNTcZdMT6&index=5>

Документальний фільм «Історія Європи» - The Story of Europe

<http://zserials.cc/dokumentalnye/the-story-of-europe.php>

Тема 5. Проблематика політико-правових учень Європи в часи ранніх революцій. Соціально-історичний контекст та інтелектуальна основа.

(2 год.)

1. Політичні погляди Ф. Бекона.
 2. Політико-правова концепція Т. Гоббса, за працею «Левіафан».
- Теорії держави та влади у Дж. Локка. Логіка емпіричного і нормативного аналізу.
- Основні поняття:* освічений абсолютизм, утопія, природний стан, природні права, суспільний договір, війна всіх проти всіх, Левіафан, лібералізм.

Література

1. Томас Гоббс. *Левіафан*
<https://drive.google.com/open?id=1mGyncZjrd75x3uCJ1peurJCU5D7-v7jO>
2. Джон Локк. *Два трактати про правління*
https://drive.google.com/open?id=1yvERrJDnFY0wiF_7PLMzrj2Vtaf1go9q
https://drive.google.com/open?id=1o4SX_xh1w7WhOCdymHrHQx3l2AYdO43L
3. Бертран Рассел. *Історія західної філософії / Філософський лібералізм // Політична філософія Локка*
/// «Левіафан» Гоббса /// Реформація та контрреформація + Розвиток науки + Френсіс Бекон
<http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>

- 1) **Трістан та Ізольда** (2006), реж. Кевін Рейнольдс
<https://ukino.org/filmy-online/m/78208>
- 2) **Царство небесне** (2005), реж. Рідлі Скотт (**Подивитися обов'язково до наступного разу**)
<https://uafilm.tv/1032-carstvo-nebesne.html>
- 3) **Джен Ейр** (2011), реж. Кері Фукунага
<https://uafilm.tv/2846-dzheyn-eyr.html>
- 4) **Єлизавета** (1998), реж. Шекхар Капур
<https://ukino.org/filmy-online/m/79055>
- 5) **Єлизавета. Золоте століття** (2007), реж. Шекхар Капур
<https://ukino.org/filmy-online/m/77572>
- 6) **Ще одна з роду Бoleyн** (2008), реж. Джастін Чадвік
<https://uafilm.tv/4557-sche-odna-z-rodu-boleyn.html>
- 7) **Анонім** (2011), реж. Роланд Еммеріх
https://uakino.club/films/genre_drama/4584-anonm.html
- 8) **Холодна гора** (Cold Mountain), 2003, реж. Ентоні Мінгелла
http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/177-holodna-gora.html
- 9) **Робін Гуд. Початок** (Robin Hood), 2018, реж. Отто Батерст
http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/11681-robin-gud.html
- 10) **Борджиа** (The Borgias), 2011, реж. Ніл Джорджан, Карі Скогланд, Джон Мейбері (**достатньо переглянути лише кілька перших серій!!!**)
http://goodserials.tv/serials/biograficheskij/bordzhia_7/1-1-0-105

Тема 6. Причини (пере) започаткування утопічного жанру в європейській політичній літературі.

(2 год.)

1. Т. Мор та його «Утопія».
2. Політична доктрина Т. Кампанелли, за твором «Місто Сонця».
3. Свобода індивіда та питання державного суверенітету в теоріях утопістів.

Основні поняття: утопізм, тоталітаризм, свобода, державний суверенітет, великі географічні відкриття, вестернізація, модернізація, імперіалізм.

Література

1. Томазо Кампанелла. *Місто Сонця*
https://drive.google.com/open?id=1_yWLeqa4Y-ZXVG7TN1ACwXeXLdSj2V1z
2. Томас Мор. *Утопія*
https://drive.google.com/open?id=1RSVNZe6ZFZ8uJj_0-4isVJV0WeHEIVNV

Фрагмент "NAVIGARE NECESSE EST " з повісті Стефана Цвейга "Магеллан. Людина та її діяння" (1-15 ст.)

<https://drive.google.com/open?id=1nXiGSVP-HY8HxciAP05wEf4odeke8bZl>
<https://drive.google.com/open?id=1pNBQqNYfjdpM5FsLD3DrlSBwzpEFQxGW>

Фрагмент "ІСТОРИЧНА ОБСТАНОВКА" з повісті "Амеріго" того ж автора
<https://drive.google.com/open?id=1eQS7HeVW3cUaTMim4vakzz5DrsBNyxSk>

Тема 7. Криза феодального ладу та пошук нових форм суспільно-політичних відносин. (2 год.)

1. Світогляд раціоналізму – характеристика, значення для європейської культури.
2. Головні інтенції мислителів та діячів доби Просвітництва як «Ери Розуму».
3. Особливості становлення та розвитку просвітницьких теорій у Франції, Англії та Німеччині.

Основні поняття: раціоналізм, Просвітництво, дискурс, війна, мир, status-quo, феодалізм, капіталістичні відносини.

Література

1. Євген Ланюк. *Політика і мистецтво / Розум як ідея зв'язку політики і мистецтва в «Еру Розуму»*
<https://drive.google.com/open?id=1vJ-Et23CsgxiNBGuMhGZ73iV4mu2ZsJW>
2. Альберт Манфред. *Наполеон Бонапарт / Під знаменом ідей Просвітництва*
<https://drive.google.com/open?id=1Ks9M-Mg5a3oF7hPoCzxbAi-ooTpaubKc>
3. Бертран Рассел. *Історія західної філософії / Еразм і Мор*
<http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>
4. Джованні Реале, Даріо Антісері. *Західна філософія від витоків до наших днів. Том 3. Від Відродження до Канта / Розвиток просвітницького розуму у Франції, Англії, Німеччині та Італії*

Англійське Просвітництво

<https://drive.google.com/open?id=1J19ii1MoXHRx4jaK8BO3NwUNgbNwmeZD>

Просвітництво у Франції

<https://drive.google.com/open?id=1QLjRk6-Ox2Zhabt-TcTQ2qTt7zzdikWK>

Німецьке Просвітництво: характеристики, предтеча, соціокультурне середовище

<https://drive.google.com/open?id=1Fff3kABfaKsbMteLa1u0tx3rHUXwpcKj>

До цієї теми переглянути фільм "У променях сонця" Віталія Манського і провести паралелі з "Містом сонця" Томазо Кампанелли (у вигляді аналітичної рецензії)

<http://kinoprofi.org/11953-v-luchah-solnca-2016.html>

Тема 8. Сутність та проблемність політичного розвитку напередодні Великої Французької революції.

(2 год.)

1. Політична теорія Ш. Л. Монтеск'є.
2. Політичні погляди Ж. Ж. Руссо: теорія «народного суверенітету» і поняття «соціального організму» (*демократія vs. тоталітаризм*).

Основні поняття: абсолютна монархія, конституціоналізм, еволюція, революція, народний суверенітет, невідчужувані права, промислова революція, романтизм.

Література

1. *Монтеск'є: умови свободи та правова держава*
https://drive.google.com/open?id=1_GJI7DknyMkRp43t-efibNTCvzp1IU7s
2. *Жан-Жак Руссо: просвітник-«еретик»*
<https://drive.google.com/open?id=1kfg3vRMAlo08wL1YkaGUMvfw8o5qYPi5>

Приватне життя коронованих осіб. 1 сезон - 3 серія - Louis XIV

<https://filmix.co/istoricheskie/123894-chastnaya-zhizn-koronovannyh-osob-2017.html>

Приватне життя коронованих осіб. 1 сезон - 4 серія - Charles II (ЗА БАЖАННЯМ)
<https://kinokong.org/41486-chastnaya-zhizn-koronovannyh-osob-1-sezon.html>

Насмішка (Ridicule), 1996, реж. Патрі Леконт (ДУЖЕ БАЖАНО)
<https://rudi2life.com/drama/3797-nasmeshka-1996-smotret-onlayn-hd-720.html>

Тема 9. Кульмінація просвітницьких політико-правових уявлень. (4 год.)

1. Індивідуалістські течії XVIII ст.
2. Зміст відносин за лінією «індивід – держава» у трактуванні мислителів індивідуалістів XVIII ст.
3. Індивідуалізм та Французька революція.

Основні поняття: індивідуалізм, поліцейська держава, деспотизм, конституційна монархія, республіка, егалітаризм.

Література

1) **Мабуть боги з'їхали з глузду / The Gods Must Be Crazy (1980), реж. Дж. Юйс (ОБОВ'ЯЗКОВО)**
<https://uafilm.tv/1425-mabut-bogy-zyihaly-z-gluzdu.html>

2) **Повелитель мух / Lord of the Flies (1963), реж. Пітер Брук (ОБОВ'ЯЗКОВО)**
<https://www.youtube.com/watch?v=yFF47hzHumI>

АБО

Повелитель мух / Lord of the Flies (1990) Реж. Гаррі Хук
<https://www.youtube.com/watch?v=HVQOrkwFZLw>

То було вбивство (рецензія до "Повелителя мух")
<https://zbruc.eu/node/61662>

З метою формування уявлення про передумови Великої французької революції переглянути три частини документального проєкту **"Розквіт та занепад Версалью":**

- 1) **Версаль - мрія короля. Людовік XIV (БАЖАНО)**
- 2) **Версаль - палац задоволень. Людовік XV (БАЖАНО)**
- 3) **Версаль - зворотний відлік до Революції. Людовік XVI (ОБОВ'ЯЗКОВО)**

Онлайн увесь проєкт тут

http://seasonvar.ru/serial-15640-Rastcvet_i_upadok_Versalya.html

Це бездоганна ілюстрація французького суспільно-політичного життя XVII - XVIII ст. і надзвичайно корисна для глибшого усвідомлення суті текстів за цей період.

КІЛЬКА ФІЛЬМІВ, які розкривають суть утопічного проєкту.

- 1) **Аватар (Avatar), 2009, Джеймс Кемерон (ОБОВ'ЯЗКОВО)**
<https://uafilm.tv/392-avata.html>
- 2) **Посвячений (The Giver), 2014, реж. Філіп Нойс (ОБОВ'ЯЗКОВО)** https://uakino.club/film/genre_drama/1530-posvyacheni.html
- 3) **Маленький принц (The Little Prince), 2015, реж. Марк Осборн (МЕГА-ОБОВ'ЯЗКОВО)**
https://uakino.club/film/genre_adventure/4193-malenykiy-princ.html
- 4) **1492: Завоювання раю (1492: Conquest of Paradise), 1992, реж. Рідді Скотт (ЗА БАЖАННЯМ)**
http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/10870-1492-zavojuvannja-raj.html
- 5) **Еквілібріум (Equilibrium), 2002, реж. Курт Віммер (ЗА БАЖАННЯМ)**
http://moviestape.net/katalog_filmiv/bojovyky/4872-equilibrium.html
- 6) **Я початок (I Origins), 2014, реж. Майк Кегіл (ЗА БАЖАННЯМ)**
https://uakino.club/film/genre_drama/1806-ya-pochatok.html

7) Книга Ілая (The Book of Eli), 2010, реж. Альберт Х'юз (**ЗА БАЖАННЯМ**)

<https://uakino.club/film/genre-action/481-kniga-laya.html>

8) Дитя людське / Останній нащадок Землі (Children of Men), 2006, реж. Альфонсо Куарон (**ЗА БАЖАННЯМ**)

<https://uakino.club/film/genre-action/224-ditya-lyudske-ostanny-naschadok-zeml.html>

Тема 10. Спільне і відмінне у політичних ідеологіях періоду Великої французької революції.

(2 год.)

1. Концептуальні засади політичного вчення Ж.-А. де Кондорсе.
2. Концептуальні засади теорії консерватизму Едмунда Берка.
3. Реакційно-автократичний консерватизм Жозефа-Марі де Местра і Луї-Габрієля де Бональда.

Основні поняття: лібералізм, соціалізм, консерватизм, реакція, політичний спектр, ідеологія.

Література

1. Федір Кирилюк. *Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби / Політичні вчення доби Великої французької революції:* Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.

Ліберально-демократичні ідеї Жана-Антуана де Кондорсе / Теорія консерватизму Едмунда Берка

<https://drive.google.com/open?id=1N1RO04BKgg3-PySo6d5em-izWrmnYr0k>

Витяги з першоджерел Едмунда Берка

https://drive.google.com/open?id=1BH6rUTMPW-q80XWYMCb2vsTKUJEvIK_O

Реакція у Франції. Теократи. – С. 114-124

https://drive.google.com/open?id=1Mq_ALMGTqg0wOUs7NOve0zpe3s5t5h0Q

Реакція в Англії. Берк. – С. 140-144

<https://drive.google.com/open?id=1F8nz-6ijDXG8TYajfd8cd80svIMwXfKr>

Тема 11. Консерватизм: філософський аспект ідеологічного протиставлення лібералізму.

(2 год.)

1. Розуміння сутності влади і призначення політики у мислителів-лібералів (*поміркувані і радикальні тлумачення*).
2. Політична реакція проти принципу індивідуалізму.
3. Філософська позиція Ф. Ніцше. Джерело волі до влади, феномен надлюдини.

Основні поняття: звичай, традиція, трансформація, інститут, реформи, ніцшеанство, надлюдина, провіденціалізм, соціалізація.

Література

1. Анатолій Романюк. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. / Політична доктрина консерватизму: навч. посіб. / А. С. Романюк. – К.: Знання, 2011. – 255 с.

<https://drive.google.com/open?id=1CkAjs0CIRx0wTUypZmGdtNwOr0rJoMNs>

2. Ліон Фейхтвангер. Гойя або тяжкий шлях пізнання. Частина 3. Передмова

https://drive.google.com/open?id=1M_AzxbAtt9hDBdOTb4SLPnW8cyIIqWG4

3. Федір Булгаков. Із суспільного та літературного життя Заходу / Фрідріх Ніцше

https://drive.google.com/open?id=1cay_uhxI3ue-Ksy6330V5MbEstwXluq3

Обов'язково подивитися:

Документальний фільм "Генії сучасного світу: Фрідріх Ніцше". 1 серія

http://seasonvar.ru/serial-15898-Genii_sovremennogo_mira.html

Тема 12. Об'єктивні та суб'єктивні чинники виникнення німецької класичної політичної філософії.

(2 год.)

1. Романтичний протест проти перетворювальних віянь Просвітництва.
2. Політичний зміст категоричного імперативу І. Канта.
3. Політичний аспект вчення Г. В. Ф. Гегеля про абсолютну ідею та абсолютний дух.

Основні поняття: об'єктивність, суб'єктивізм, абсолютний дух, категоричний імператив, кантіанство, гегельянство, вічний мир

Література

Бертран Рассел. *Історія західної філософії / Від Руссо до наших днів: Рух романтизму / Руссо / Кант / Течія думки у XIX ст. / Гегель.* – С. 447-481

<http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>

2. **РОМАНТИЗМ** і подолання Просвітництва !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

<https://drive.google.com/open?id=1VGRGxSXY9GktY5W2SOI-yr-GoQ2pRw67>

Тема 13. Спільне та особливе в політичних поглядах І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.

(2 год.)

1. І. Кант про взаємодію держави і права. Кантівська теорія громадянського суспільства.
2. Специфічність гегелівського вчення про право та громадянське суспільство.

Основні поняття: держава, право, громадянське суспільство, мораль, трансцендентність, діалектика.

Література

Німецька класична філософія

https://drive.google.com/open?id=1rHGHsHtGLPIFX_YLkQA6laY6VdRHSON2

Державна теорія Гегеля https://drive.google.com/open?id=1Ljqb_F5mrpVB4Z2i6AgIcjkems-znMYa

За можливості, переглянути фільми:

1) **День бабака** (Groundhog Day)

<https://uakino.club/films/romantic/172-den-babaka.html>

2) **Персонаж** (Stranger Than Fiction)

<https://uakino.club/films/romantic/720-personazh.html>

3) **Хмарний атлас** (Cloud Atlas)

https://uakino.club/films/genre_drama/347-hmarniy-atlas.html

Тема 14. Особливості розвитку соціально-політичної думки Західної Європи у XIX столітті.

(4 год.)

1. Маркс і діалектичний матеріалізм.
2. Філософія комунізму як переглянутий різновид марксизму
3. Плюралізм альтернативних світоглядних концепцій.

Основні поняття: капіталізм, матеріалізм, націоналізм, буржуазія, комунізм, провінційність, глобалізація.

Література

1. Джордж Г. Себайн, Томас Д. Торсон. *Історія політичної думки.* – К., 1997. – 838 с.

Гегель: Діалектика й націоналізм

<http://litopys.org.ua/istpolit/ipd32.htm>

1. Генії сучасного світу: Карл Маркс (док. фільм)

2. Дзеркало історії. Хроніка надій та ілюзій. Якість (док. фільм)

3. Історія Європи. 5 серія. Епоха революцій (док. фільм)
4. Історія Європи. 6 серія. Співвідношення сил (док. фільм)

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Виникнення і розквіт грецької цивілізації.	6
2	Тема 2. Могутність давнього Риму. Католицький синтез.	6
3	Тема 3. Ідейні витоки культури Відродження. Специфіка політико-правових учень цієї епохи.	6
4	Тема 4. Прагматичний реалізм Н. Макіавеллі.	6
5	Тема 5. Проблематика політико-правових учень Європи в часи ранніх революцій. Соціально-історичний контекст та інтелектуальна основа.	6
6	Тема 6. Причини (пере) започаткування утопічного жанру в європейській політичній літературі.	6
7	Тема 7. Криза феодального ладу та пошук нових форм суспільно-політичних відносин.	6
8	Тема 8. Сутність та проблемність політичного розвитку напередодні Великої Французької революції.	6
9	Тема 9. Кульмінація просвітницьких політико-правових уявлень.	6
10	Тема 10. Спільне і відмінне у політичних ідеологіях періоду Великої французької революції.	6
11	Тема 11. Консерватизм: філософський аспект ідеологічного протиставлення лібералізму.	6
12	Тема 12. Об'єктивні та суб'єктивні чинники виникнення німецької класичної політичної філософії.	6
13	Тема 13. Спільне та особливе в політичних поглядах І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.	6
14	Тема 14. Особливості розвитку соціально-політичної думки Західної Європи у XIX столітті.	8
Разом		86

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни „Історія зарубіжних політичних вчень” (друга частина) оцінюється за п’ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та контрольний замір знань. Одержаний результат множимо на коефіцієнт 10. За семестр студент набирає до 50 балів.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Есе (письмова робота, оформлена відповідно до вимог).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за контрольний замір знань є підставою допуску до підсумкової форми контролю – екзамену.

Контрольний замір знань

Контрольний замір знань проводиться відповідно до графіка навчального процесу.

Оцінка виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу. Використовується п’ятибальна шкала оцінювання.

Контрольні заходи з дисципліни „Історія зарубіжних політичних вчень” (друга частина) проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи проводяться у вигляді письмової контрольної роботи. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін.

До контрольного заходу студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити самостійні завдання, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

Підсумковий (семестровий) контроль

Позитивна оцінка поточної успішності за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни „Історія зарубіжних політичних вчень” (друга частина) передбачена така форма звітності, як екзамен. Протягом семестру студент може набрати до 50 балів. На екзамені – максимально 50 балів. Для допуску до екзамену студент повинен набрати за результатами поточного і модульного контролю не менше 26 балів.

Екзамен може бути виставлений за результатами поточного контролю за результатами співбесіди зі студентом.

Екзамен проводиться в усній формі.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На заліку студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	Залік
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	зараховано
4 (добре)	81-89	B	зараховано
	71-80	C	зараховано
3 (задовільно)	61-70	D	зараховано
	51-60	E	зараховано
2 (незадовільно)	25-50	FX	незараховано
	0-24	F	незараховано без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену)

ПЕРША ЧАСТИНА

1. Виникнення і розквіт грецької цивілізації.
2. Ідейні витoki та практичні передумови розвитку елліністичної культури.
3. Класичний період Античності. Золота доба Афін та інших грецьких міст-держав.
4. Феномен античного полісу.
5. Еллінізм. Значення античної спадщини для сучасності.
6. Піднесення, зоряний час, занепад Римської держави.
7. Характеристика епохи Середньовіччя.
8. Призначення філософії: чим філософський світогляд відрізняється від релігійного.
9. Зміст філософської рефлексії: чому філософи постають водночас причинами і наслідками певного історичного контексту.
10. Авторитет традиції та одкровення: як позначається на розвитку філософії догматичне мислення.

ЧАСТИНА ДРУГА

11. Відродження – Новий Час: історична реальність чи винахід-постановка (теоретичний конструкт) історіографії 19 ст.
12. Сократичне мислення vs. платонічне: зміст протиставлення.
13. Світогляд раціоналізму – характеристика, значення для європейської культури.
14. Головні інтенції мислителів та діячів доби Просвітництва як «Ери Розуму».
15. Ідейні витoki культури Відродження. Специфіка політико-правових вчень цієї епохи.
16. Проблема гуманізму у політико-правових концепціях мислителів доби Реформації.
17. Зміст скарги миру і мотивація до похвали глупоті у гуманістичній філософії Еразма Роттердамського.
18. Проблема політичної влади та відносин у поглядах Н. Макіавеллі.
19. Сутність політики, її суб'єкт та об'єкт, згідно з вченням Н. Макіавеллі.
20. Засоби і мета політичної діяльності, відповідно до концепції Н. Макіавеллі. Суть «макіавеллізму».
21. Проблематика політико-правових вчень Європи в часи релігійних війн і перших революцій.
22. Політичні погляди Ф. Бекона.
23. Зв'язок між філософським суб'єктивізмом та політичним абсолютизмом у вченні Томаса Гоббса.
24. Політико-правова концепція Т. Гоббса, за працею «Левіафан».
25. Теорії держави та влади у Дж. Локка.
26. Об'єктивні умови формування утопічних теорій в період ранньої модернізації.
27. Т. Мор та його «Утопія».
28. Політична доктрина Т. Кампанелли, за твором «Місто Сонця».
29. Значення хрестових походів та великих географічних відкриттів для розвитку політичної думки і практичних трансформацій в Європі та світі.
30. Протиставлення ідей утопії та антиутопії в європейській політичній філософії. Історичний контекст.
31. Порівняння моделей утопічного проекту у працях Ф. Бекона, Т. Кампанелли і Т. Мора.
32. Свобода індивіда та питання державного суверенітету в теоріях утопістів.
33. Загальна характеристика просвітницьких політико-правових концепцій, обставини їх формування.
34. Специфіка формування і видозміни просвітницької теорії у Франції.
35. Специфіка формування і видозміни просвітницької теорії в Англії.
36. Специфіка формування і видозміни просвітницьких теорій у Німеччині.
37. Ідея адміністративної монархії в політичній теорії XVII ст.
38. Теорія освіченого деспотизму в просвітницькій філософії XVIII ст.
39. Обґрунтування концепція поліцейської держави у XIX ст. і її значення для політичної практики сьогодення.
40. Розуміння сутності влади і призначення політики у просвітників (*помірквані і радикальні тлумачення*).

41. Сутність та проблемність політичного розвитку в період Великої Французької революції.
42. Політична теорія Ш. Л. Монтеск'є.
43. Політичні погляди Ж. Ж. Руссо.
44. Теорія «народного суверенітету» та поняття «соціальний організм» у філософії Ж. Ж. Руссо.
45. Демократія та тоталітаризм у політичній концепції Ж. Ж. Руссо.

ТРЕТЯ ЧАСТИНА

46. Концептуальні засади політичного вчення Ж.-А. де Кондорсе.
47. Консерватизм: філософський аспект ідеологічного протиставлення лібералізму.
48. Концептуальні засади теорії консерватизму Едмунда Берка.
49. Реакційно-автократичний консерватизм Жозефа-Марі де Местра і Луї-Габріеля де
50. Бональда vs. поміркований консерватизм Едмунда Берка: порівняльний аспект.
51. Спільне і відмінне у політичних ідеологіях періоду Великої французької революції.
52. Об'єктивні та суб'єктивні фактори виникнення німецької класичної політичної філософії.
53. Політичний зміст категоричного імперативу І. Канта.
54. І. Кант про взаємодію держави і права. Кантівська теорія громадянського суспільства.
55. Політичний аспект вчення Г. В. Ф. Гегеля про абсолютну ідею та абсолютний дух.
56. Особливість гегелівського вчення про право та громадянське суспільство.
57. Спільне та особливе в політичних поглядах І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.
58. Суть романтичного протесту проти перетворювальних віянь Просвітництва.
59. Філософська позиція Ф. Ніцше. Джерела волі до влади та феномен надлюдини.
60. Історичні детермінанти розвитку соціально-політичної думки Західної Європи у ХІХ століття.
61. Витоки марксизму, його теоретичне ядро і етапи еволюції. Світоглядні альтернативи.